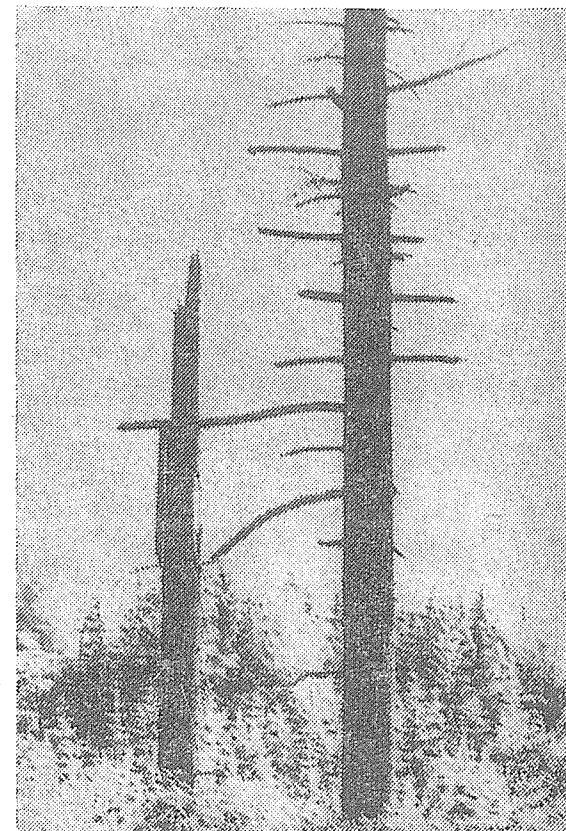

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Fotografie ing. Sanetřika z cyklu „Stromy“.

ROČNÍK XXIII.

DUBEN 1981

Prošba lesa

Milý člověče!

*Jsem dárcem tepla v tvém krbu
za chladných nocí v zimě
a dárcem přívětivého chládku
v žáru letního slunce.*

*Já jsem dal trámovi tvému obydlí
a desku tvému stolu.*

*Ze mne je lože, ve kterém spáváš,
i kleč tvého rádlá.*

*Já jsem dodal topírko do tvé sekery
a branku do tvého plotu.*

*Ze mne je dřevo tvé kolébky
i tvé rakve.*

*Jsem tím, čím pro blahobyt je chléb
a pro krásu kvítko.*

Slyš tedy moji prosbu:

N e p u s t o š m n e!

K celostátní výstavě fotografií „Lesy musí žít“

CELOSTÁTNÍ VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ V HRANICÍCH

V neděli 19. dubna zahájí fanfáry lesních rohů slavnostní vernisáž 1. celostátní výstavy fotografií „Lesy musí žít“. Akce, která bezesporu přesahuje rámec našeho města a která už v prvních fázích příprav našla slova uznání a ocenění vysokých odborných i státních orgánů. Proč? Stále častěji se ozývá všemi komunikačními prostředky volání po ochraně životního prostředí. Vědecké týmy nejrůznějších organizací i států varují před ekologickou katastrofou, která hrozí rostlinstvu, živočišstvu, vodě a především samotnému lidstvu. To vše podnítilo myšlenku zapojit se alespoň malým dílem do tohoto celosvětového úsilí za záchranu života. Lesy jsou jen malou součástí životního prostředí, ale život je bez nich nemyslitelný stejně, jako bez čisté vody a bez kyslíku v ovzduší.

Skupina nadšených fotoamatérů, podporovaná velmi kladným postojem vedení Jednotného klubu pracujících v Hranicích jako svého organizačního garanta, chytila se nápadu a ve spolupráci se střední lesnickou technickou školou v Hranicích, Lesní m. závodem ve Frenštátě p. R. a ministerstvem lesního a vodního hospodářství ČR, může dnes se cíť předložit veřejnosti výsledky několikaměsíčních příprav. Příprav, sestávajících ze stovek vyřízených odeslaných i přijatých poštovních zásilek, z desítek jednání a mnoha a mnoha pracovních hodin, věnovaných i mimo zaměstnání, o kterých se často neví.

V březnu zasedla v Hranicích porota soutěže za vedení zasloužilého pracovníka kultury CSR a předsedy Svazu českých fotografů s. Jaroslava Trojana, zástupců Zvazu slovenských fotografů, zástupce ministerstva LVH a dalších. 200 vystavených prací, vybraných porotou z celkového množství necelých 2000 fotografií od 302 autorů, představuje dobrou úroveň. Zároveň dokazuje, že lze spojit i výtvarné pojetí fotografie s tak úzkým odborným a ideově zaměřeným námětem, jaký byl smyslem celé akce. Dobrá a důsledná organizační příprava, stejně tak jako nemalé finanční dotace především resortu Státních lesů, zajistily důstojnou úroveň, kterou si poslání této akce právem zaslouhuje. Organizátorům bylo z míst nejvyšších doporučeno pokračovat v dalších ročnících výstav a především zajistit zvýšenou publicitu a zájem dalších složek. Je jen politováníhodné, že naše město nemá dosud potřebné výstavní prostory a že proto často dobrá snaha lidí i vysoce ideově výchovný záměr je snižován nouzovým řešením v prostorách, které neodpovídají potřebné kulturní a technické úrovni. Expozice výstavy bude dále instalována ve Frenštátě p. R., Novém Jičíně a část v Praze.

Bylo by největším oceněním organizátorů, aby návštěvníci odcházeli z výstavy nejen uspokojení a potěšení intimními půvaby lesa, ale především varování a poučení myšlenkou, že „...téměř neomezeným tvůrčím schopnostem člověka odpovídají stejně neomezené síly ničivé...“ Aby tvůrčí angažovanost, jako jeden z úkolů kroužků zájmové umělecké činnosti, znovu dokázala své opodstatnění.

ing. Milan Sanetrník

HLAVNÍ ÚKOLY MĚSTSKÉHO NÁRODNÍHO VÝBORU V HRANICÍCH V ROCE 1981

Městský národní výbor v Hranicích v jubilejním roce 1981 bude cílevědomou a činorodou prací a angažovaností rozšiřovat a prohlubovat účast občanů na správě a rozvoji životního prostředí města a jeho místních částí.

Politicko-výchovná práce jako nedílná součást ideové výchovy KSČ bude rozhodující pro rozvoj politické, pracovní a společenské aktivity orgánů MěstNV a občanů při řešení rozhodujících otázek života města a jeho místních částí.

Zejména 60. výročí založení KSČ a období před XVI. sjezdem KSČ bude využito k prohloubení vedoucí úlohy KSČ, k výchově občanů v duchu socialistického vlastenectví a k dalšímu upevnění bratrských vztahů a internacionálního citu našich národů k socialistickým zemím, zejména k SSSR.

V **politicko-výchovné práci** budou zdůrazňovány otázky boje za zachování světového míru a to morální podporou všech mírumilovných sil i následným plněním úkolů státního plánu a aktivní účastí na veřejně prospěšné činnosti.

V průběhu roku 1981 bude rozvíjena **masová politická práce**, agitace a propaganda k zvýšení účasti a podílu občanů jak na plnění úkolů k ochraně a rozvoji životního prostředí města a jeho místních částí, tak i v konkrétní účasti na politických a kulturně výchovných akcích, organizovaných k 60. výročí založení KSČ, k přípravě a k vlastním volbám do zastupitelských sborů, k seznamování občanů s usneseními a závěry XVI. sjezdu KSČ a s úkoly vyplývajícími pro orgány a organizace i pro občany, k úspěšnému splnění všech plánovaných úkolů a celoměstského závazku. Po provedených volbách do zastupitelských orgánů všech stupňů uskuteční se v druhém pololetí roku 1981 volby občanských výborů a za účasti poslanců bude rozvíjena činnost aktivů občanských výborů a socialistická soutěž.

Kulturně výchovná činnost bude zaměřena jak na přípravu a vlastní důstojné oslavy 60. výročí založení KSČ, na předvolební kampaň a volby do zastupitelských sborů, tak na zvýšení účasti občanů na všech politických, kulturně výchovných a společenských akcích, organizovaných v jubilejním roce 1981.

V tomto směru bude důsledně realizován „Jednotný plán kulturně výchovné činnosti“ a zvýšená pozornost věnována ideové úrovni a socialistickému obsahu společenských akcí, organizovaných i jinými organizacemi.

V **hospodářské sféře** a při řešení věcných problémů ochrany a rozvoje životního prostředí budou respektovány závazné limity prováděcího plánu a rozpočtu a souhrnná opatření při zabezpečení efektivnosti a hospodárnosti i důsledná kontrola.

Formou socialistického soutěžení, konkrétní účastí podniků, vojenských útvarů, škol, společenských organizací, občanských výborů a občanů bude zajišťováno plnění celoměstského závazku, uzavřeného na počest 60. výročí založení KSČ. Se společenskými organizacemi NF budou uzavírány konkrétní dohody na zvýšení jejich účasti na veřejně prospěšné práci a budování trvalých hodnot pro širokou veřejnost.

Na úseku placených služeb, obchodu a zdravotně technických služeb bude důsledně realizováno usnesení 7. plenárního zasedání ÚV KSČ z roku 1977, aby byly kvalifikovaně uspokojovány potřeby občanů. V rámci „Mezinárodního roku invalidů“ bude uskutečňována ve smyslu usnesení vlády ČR č. 262/80 v podmínkách života našich občanů všestranná péče o jejich sociální a zdravotní stav a společenský život.

Na úseku ochrany veřejného pořádku budou důsledně realizována „Souhrnná opatření na úseku boje proti negativním jevům“.

Při **výchově mladé generace** budeme dbát na jednotu výchovného působení rodiny, školy a veřejnosti, všestranně rozvíjet mimoškolní činnosti dětí a mládeže. Důsledně bude plněn plán rozvoje životního prostředí na úseku bytové, občanské a technické vybavenosti města a jeho místních částí a modernizací, opravami a údržbou bude zkvalitněna úroveň a stav i jejich účelné využití.

MěstNV v Hranicích politicko-výchovnou a politickoorganizační práci a soustředěním všech sil a prostředků zabezpečí splnění úkolů, týkajících se společenského života města.

Antonín Lang,
vedoucí odboru vnitřních věcí
MěstNV v Hranicích

DĚLNICKÝ VZDĚLÁVACÍ SPOLEK v HRANICÍCH r. 1893

Údajů o politických poměrech dělnictva v Hranicích v minulém století je poměrně málo. Vojtěch Bartovský ve svém „Statisticko-topografickém a kulturně historickém obrazu HRANICE“ z roku 1906 nepíše o politických stranách, jedině obsáhlu pozornost věnuje národnostnímu zápasu o české vedení Hranic, který vyvrcholil volebním vítězstvím české většiny, vedené dr. Fr. Šromotou v r. 1903.

Bartoloměj Vrana v publikaci „Okres hranický“ z roku 1877 uvádí, že ve městě jsou tři spolky: hasičský, čtenářský a občanská záložna.

A. V. Musiol ve sborníku „Soudní okres hranický“ z roku 1936 píše, že čs. soc. demokratická strana dělnická v Hranicích byla založena v roce 1887 K. Hanslianem a že měla v roce 1913 celkem 93 členů. Tento údaj zřejmě není přesný, jak ukazují doklady i zprávy v soudobém tisku, uložené v okresním archívu, pracoviště Potštát.

Nejstarší brněnský dělnický deník ROVNOST, list sociálních demokratů českých v č. 18 IX. ročníku dne 27. září 1893 konstatuje ve zprávě z Hranic:

„Konečně i u nás podařilo se proletáři založit si organizaci a sice „Dělnický vzdělávací spolek“, v němž se v boji za emancipaci všech utiskovaných cvičiti budeme. Na zdar novému tomuto bojovníku za práva vyděděných.“

Tato stručná zpráva naznačuje, že organizované dělnické hnutí se v Hranicích prosazovalo nesnadno a ve srovnání s jinými místy i opožděně. Ve městě byl jen malý průmysl, jediným větším podnikem byla tehdejší továrna na vodovody a pumpy Ant. Kunze (nynější SIGMA), Hellerova továrna na sukna (nyní Karnola) a továrna na nábytek z ohýbaného dřeva J. Sommera (tehdy ve Vrchlického ulici, nyníjší Čechově ulici, zůstal z ní jen objekt, v němž je umístěno ředitelství závodu Potravin). V prudkém národnostním zápasu továrník Ant. Kunz podporoval vůdce české většiny dr. Fr. Šromotu, kdežto ostatní továrny byly v německých rukou.

Z českých spolků měla význam Občanská beseda Jurik, založená roku 1862, tělocvičná jednota Sokol, vzniklá v roce 1887. Prvním spolkem, o němž bychom mohli usuzovat, že sdružoval mladé dělníky, byl spolek katolických tovaryšů, založený v roce 1883. Vyvíjel převážně kulturní a společenskou činnost.

Přesto se socialistické myšlenky i v Hranicích mezi dělnictvem šířily, zejména prostřednictvím tisku. Vedoucí postavou socialistického hnutí byl mistr Hellerovy továrny na sukna Karel Hanslian, který měl podle údajů policejního úřadu v Hranicích v Radnické (nynější Leninově ulici) pod podloubím v domě č. 4, čp. 22 hostinec, v němž se konaly socialistické schůzky a byly vyloženy i socialistické časopisy, Rovnost, Český dělník aj.

K ustavující schůzi *socialistického vzdělávacího spolku* zanesl Karel Hanslian dělníkům ručně psané pozvánky. Obracel se v nich i na pracující ženy, jak o tom svědčí náborový dopis z 31. října 1893, adresovaný dělnici Mání Steglové v Hoffmannově (zřejmě Sommerově) továrně, který zde pro jeho obsah, v němž se klade důraz na nutnost uvědomování dělnictva v boji proti vykořisťování, plně uvádíme:

„Milé soudružky!

Jest Vám povědomo, že se zařizuje dělnický vzdělávací spolek, do kterého mají přístup všichni dělníci a dělnice. Tedy Vás vyzývám, byste se neostýchaly a nebdaly na vyhrůžky, které kolují v městě našem, neb tyto vyhrůžky směřují jen na to, aby dělnická třída byla udržována v temnosti. A proto jsme povinni tomu zlu zakročiti. Posuďte sami, jak jsme sníženi a jak bídně žiti musíme; a toho zlého jest příčina jen ta, že jsme neuvědoměli a že nevíme, jak jsme silni a proto obětujem naši sílu, zdraví a mnohokrát i krev a svůj život.

A hledáme-li zastání, nenaleznem ho nikde; proto jsme povinni se vzdělávat, totiž v zákonech, v průmyslu, v pravdě, v svornosti, pevnosti a lásce! Neb vzdě-

lanost dělníkovi a dělnici poskytuje vážnost, ušlechtilost a lásku k bližnímu. Proto jest nutno a povinnost každého dělníka a dělnice, aby vstoupili do společnosti takové, kde jest a bude podporován a vzděláván. Neb čím větší armáda, tím větší vítězství. Pomyslete, kolik Vás pracuje na jednoho? On pojídá Vaše maso a pije Vaši krev a Vy máte hrýzt holé kosti a pítí vodu, kde je ta spravedlnost, kterou nám Bůh přikázal zachovávat? Té nenalezneme, ta jest v hlubinách a nikdo ji nevyvolá, jen třída dělnická a to jen tenkrát, když se spolčíme a bude státi žena vedle muže svého, milenka vedle milence. Tenkrát musí ustoupiti temnota a vykořisťování našeho zdraví a pítí naší krve, neb spravedlnost vždy musí zvítěziti; tak mluví i písmo svaté, a proto vzhůru k boji za pravdu a nikdy zpátky, jen vždy vpřed, neb jen tak můžem ve spravedlnosti, svornosti a lásce užívati tento svět.

Tedy Vás, soudružky, uvědomuji, že bude se odbývati ustavující schůze všeho dělnictva v neděli dne 5. 11. 93 odpoledne o 3 hodinách v místnosti číslo 22 na-proti radnice.

V té schůzi bude řečniti pan N. z Brna, zastavatel dělnické třídy. Doufáme, že Vás budem moci v hojném počtu uvítat.

Ať žije svornost, rovnost, bratrství.

S úctou výbor

Prosíme, by se toto vyzvání dalo všem dělnicím a dělníkům přečíst.“

Dělníci, hlásící se tehdy k socialistickému hnutí, byli bezohledně pronásledováni. Dokladem toho je případ dělníka Josefa Hegara z Klokoči v továrně na nábytek z ohýbaného dřeva J. Sommera. Mistr Karel Vojtecký v pondělí 30. října 1893 zjistil, že dělník Karel Hegar v práci četl noviny a hned je ukryl. Na mistrovo naléhání prohlásil, že nesmí noviny nikomu ukázat, protože obsahují anarchistické a socialistické myšlenky. Za to, že se otevřeně přihlásil k socialistickému hnutí, ho zaměstnavatel J. Sommer okamžitě propustil. Poněvadž bylo ještě zjištěno, že Hegar mezi dělníky rozšiřoval malou rudou knížku, která obsahovala projevy proti vládě, víře, velkostatkářům a továrníkům, na Sommerovo udání nař. dilo 3. listopadu 1893 okresní hejtmanský vykonat u Josefa Hegara v Klokoči domovní prohlídku a zakázané pobuřující tiskoviny zabavit. Prohlídka, vykonaná hned 4. listopadu dvěma příslušníky četnictva za přítomnosti starosty obce však nepřinesla očekávaný výsledek. Nebyly zjištěny žádné závadné brožury a tiskoviny, o sociálně demokratickém listu Rovnost, který byl nalezen, Hegar prohlásil, že náleží sociálně demokratické straně, kterou on co nejintenzivněji musí podporovat.

Vzdělávací dělnický spolek v Hranicích, založený podle úředního povolení č. 33 865 ze dne 30. září 1893, zahájil tedy na podzim 1893 činnost, jeho příslušníci se scházeli v hostinci v Radnické (nyní Leninově ulici) č. 4 (pop. č. 22) každou sobotu, hlavní slovo na těchto shromážděních míval Karel Hanslian. V roce 1894 měl spolek 80 členů, předsedou byl Ferdinand Horák, v následujících dvou letech stál v čele František Maša, v roce 1899 Josef Čoček, obuvník z náměstí, v letech 1901—1903 Čeněk Rudolf, v téže roce byl předsedou zvolen Jan Dittnar. Počet členů však od roku 1896 klesal a počátku se pohyboval kolem 50, v roce 1903 poklesl na 22 členů. V roce 1904, když byl předsedou Ferdinand Kaschel (Kaš?), se spolek dobrovolně rozešel.

Neznamenalo to však zánik dělnického hnutí v Hranicích, naopak, v té době už existovala ve městě sociálně demokratická organizace. A v roce 1905 při příležitosti zápasu za všeobecné volební právo, podnětem v našich zemích ruskou revolucí 1905, došlo na podzim k veřejnému vystoupení hranického proletariátu, když v listopadu 1905 hranické dělnictvo, ozdobené rudými karafiáty demonstrovalo v hranických ulicích.

Zpracováno podle materiálu uloženého v Okresním archívu, pracoviště Potštát. Za upozornění na tento materiál děkují dr. I. Krškoví.

L. Novotný

VEŘEJNÉ OSVĚTLENÍ V HRANICÍCH OD ROKU 1814 PO DNEŠEK

Až do poč. 19. století nebylo náměstí, loubí městských domů kol náměstí a tzv. Horního a Dolního podloubí po setmění a v noci osvětleno, ani ostatní ulice ve městě a na předměstí. Každý, kdo chtěl po setmění a uzavření městských bran navštívit jiného měšťana nebo výčepní dům, **musel mít podle policejního řádu města rozžatou lucernu.** Kdo byl přistižen bez lucerny, byl potrestán, zejména, byl-li přistižen po policejní hodině, tj. po 10. hod. noční. Kontrolu prováděl rychtář s pomocníky, později městští strážníci.

V r. 1813 projevil nový krajský hejtman hrabě Karel Chotek, představený krajského úřadu proerovského kraje se sídlem v Hranicích, přání, aby aspoň v zimních měsících byly nejtemnější části města v loubích domů na náměstí a v ulicích k faře a k zámku, dále úzké podjezdy pod Horní branou městskou osvětleny lampami pro větší pohodlí obyvatelstva a usnadnění policejního dozoru. Protože obec neměla prostředky na opatření lamp, zakoupilo právovárečné měšťanstvo 20 lamp a vrchnost 2 lampy. Právováreční měšťané se také zavázali přispívat pravidelně z každé várky piva 2 zlatými na náklady veřejného osvětlení města (ročně vařili v městském pivovaru 45 až 60 várek piva), menším obnosem přispěla i vrchnost, později byly na fond osvětlení města věnovány i poplatky z povolování tanečních zábav aj. **Od 1. března 1814 bylo veřejné osvětlení v loubích domů kol náměstí, v ulicích k faře a k zámku a pod Horní branou olejovými lampami, plněnými řepkovým olejem skutečně zavedeno.** Po upevnění lamp vyhlásil městský úřad na příkaz krajského úřadu, že každý, kdo rozbije lampu, bude potrestán vězením a zaplatí ještě pokutu 10 zlatých. V dalších letech byla opatřena ještě jedna lucerna, která byla upevněna na kůlu u hlavní stráže na náměstí, takže **v roce 1830 bylo ve městě celkem 23 lamp veřejného osvětlení.** Řepkový olej do lamp obstarávalo město, které platilo také rozsvěcovače a vedlo účet vydaný za osvětlení města. Město bylo osvětlováno od října do konce března vždy do uplynutí policejní hodiny, tj. do 10 hodin v noci, pokud nesvítil měsíček. Císařská silnice, vedoucí městem od Drahotuš k Bělotínu, musela však být osvětlena po celý rok. Rozžaté lampy byly umístěny na silnici u knížecího špitálu (u školy, u fary), u domu Josefa Dvořáka (na náměstí) a u Josefa Gelinka (u zámku). Rozsvěcovač dostal od obce bečičku na olej, džbánek na plnění lamp, žebřík k zavěšování lamp a dva kastlíky pro manipulaci s lampami při jejich plnění. Poněvadž v r. 1830 vznikl v účtech veřejného osvětlení deficit, nechťelo město hradit schodek a zvýšené náklady veřejného osvětlení. Zástupci předměšťanů v městském výboru žádali vrchnost, **aby náklady převzali právováreční měšťané, protože z osvětlení mají oni prospěch, jejich domy jsou osvětleny, a proto také lidé z předměstí navštěvují pivní šenky v domech na náměstí.** Vrchnost a později také zemské gubernium v Brně, kam podali odvolání, však žádost zamítli, protože osvětlení není zavedeno pro soukromé účely, ale je veřejnou policejní záležitostí k pohodlí domácích i cizinců, jak je tomu i v jiných městech. A město Hranice jako sídlo krajského úřadu by mělo být vzorem jiným městům. Už v roce 1835 byly činěny návrhy na osvětlení veřejných prostor a silnice vedoucí městem argandovými lampami. Protože však zkouška s lampou, zhotovenou místním klempířem, se neosvědčila, bylo od zavedení upuštěno, hlavně pro značné náklady a další zvýšení výdajů na osvětlení. V r. 1837 však na naléhání krajského úřadu, aby erární silnice, vedoucí městem, byla řádně osvětlena, bylo **zavedeno dalších 7 lamp počínaje Drahotušskou ulicí na předměstí.** Tyto lampy musely být v noci rozsvíceny nejméně do 11 hodin. Na doporučení krajského úřadu rozhodla vrchnost, že **náklady veřejného osvětlení ve městě mají platit**

všichni majitelé domů ve městě i na předměstí, nejen majitelé domů, ležících na osvětlené silnici.

Po zboření Horní brány městské v r. 1845 nařídil vrchnostenský úřad rozhojit počet lamp městského osvětlení pro průchod vojenských oddílů do Haliče a zvýšený průjezd městem o 3 argandové lampy na erární silnici od hospody U černého orla (dnes kino Svět) k Bělotínu. Nové tzv. argandové lampy byly upevněny v Horní ulici na domě čp. 308, na sloupu na silnici u mostu přes Ludinu (u gymnázia) a dále na silnici k Bělotínu na domě čp. 295. Šlo o lampy s okružlým hořákem, opatřené cylindrem, nazvané tak po francouzském vynálezci Argandovi z konce 18. století, používané již v jiných městech. Válcovým prostorem knotu mohl proudit vzduch i dovnitř plamene, čímž se plyny a páry z hořlavé látky zcela spalovaly.

Po zahájení provozu nádraží Severní dráhy Ferdinandovi v Hranicích r. 1847 bylo krajským úřadem nařízeno městu také **veřejné osvětlení Horní ulice pro bezpečnost cestujících, příjezdějících do města večer vlakem.** Město se opět bránilo zvýšeným nákladům, poukazovalo na částky, vynaložené na stavbu vodovodního rezervoáru, na údržbu mostu přes Bečvu, na náklady na dlažbu, také, že se nejedná o erární cestu a osvětlení je v zájmu soukromého podnikání společnosti Severní dráhy. Krajský úřad však opět námitky zamítl s poukazem, že zavedení veřejného osvětlení je policejní pravidlo, jehož zřízení náleží obci. Ředitelství Severní dráhy má povinnost osvětlovat jen okolí nádraží. Město dostalo příkaz osvětlovat Horní ulici 3 hodiny večer a 3 hodiny ráno po příjezdu osobních vlaků. Současně byla městu uložena řádná úprava nejezdné silnice k nádraží, zpevněné jen říčním šterkem, již jezdí také poštovní vozy k nádraží. Silnice a chodníky v Horní ulici musely být dány ještě téhož roku do pořádku a **k 1. listopadu 1847 byly upevněny v Horní ulici 4 další argandové lampy** na železných stojanech, 4 m vysokých, postavených střídavě na pravé a levé straně silnice. Lampy byly dodány z Olomouce. Celkem bylo v roce 1847 používáno k osvětlení města a průjezdní silnice Drahotušskou ulicí k Bělotínu a Horní ulicí k nádraží 8 argandových lamp a 30 obyčejných. Doba osvětlení pro argandové lampy byla stanovena na 8 hodin, pro malé olejové lampy na 6 hodin. Celková spotřeba oleje na celý rok byla vypočtena na 11 centů 39 liber (tj. 636,5 kg), přičemž centů 7 řepkového oleje stál 28 zl. konv. měny. Celoroční výlohy na olej, opatření knotů, odměna za rozžihání a zhasení světel, čištění skel, náhrada za rozbitá skla lamp byla vypočtena na 387 zl. CM. Rozžihání lamp prováděl Fraňtišek Masník, kterému k jeho dosavadní roční odměně 10 zl. 24 kr. bylo za rozžihání lamp v Horní a Drahotušské ulici povoleno příplatek 5 zl. CM. V letech 1848 a 1849 bylo osvětlení města pronajato licitací za 384 zl. CM ročně obchodníku Novákovi, jež mu byly čtvrtletně propláceny z městské pokladny. Zato se zavázal dodržovat řádně dobu osvětlení, udržovat čistotu skel lamp, cylindrů aj. Začátek osvětlení se řídil roční dobou a počasím (pokud v létě svítil měsíček, se světla nerozžihala), 4 argandové lampy v Horní ulici k nádraží musely být vždy před příjezdem vlaku na nádražní stanici večer do 11. hodiny a ráno od 4. hodiny. Protože pronájem osvětlení města se ukázal jako neúnosný, vzalo město r. 1850 osvětlování opět do vlastní režie. Rozsvěcovač dostával pak roční odměnu 20 zl. CM.

V lednu 1865 bylo dosavadní osvětlování města olejovými lampami nahrazeno osvětlováním petrolejovými lampami, jež pak trvalo až do konce století.

Po vítězství Čechů v obecních volbách a zvolení dr. Frant. Šromoty starostou města v r. 1903 bylo jedním z prvních úkolů české správy města zbudování městské plynárny, která byla dána do provozu 21. prosince 1904. **Už o vácích r. 1904 zazářily ulice města plynovým osvětlením.** Správa města zařídila rozvod plynu do domácností v celém městě a zavedla veřejné osvětlení plynovými lampami i do předměstských ulic. Celkem bylo postaveno **240 sloupů plynových svítilek.** Toto plynové osvětlení předměstských ulic zůstalo i po zavedení elektriny do města a zřízení veřejného elektrického osvětlení vnitřního města. Ješ-

tě v r. 1934 bylo v Hranicích pouliční osvětlení plynem 136 lamp stojatých, 66 ramenových a 7 visících, celkem s 382 hořáky. Starší obyvatelé města pamatují ještě **posledního rozsvěcovače plynových svítlen**, starého pana Žáčka, který spolu s manželkou obcházel denně večer trasu plynových lamp předměstských ulic a ráno je zhášel dlouhou tyčí, opatřenou háčkem. Občas nosil na ramenou také nízký žebřík pro přistavení k lampám, aby mohl očistit skla lamp. **Veřejné plynové osvětlení města bylo zrušeno v r. 1940** a kandelábrы plynových svítlen odstraněny až mnohem později, po osvobození.

V letech 1922—1923 bylo provedeno vedení vysokého elektrického napětí ze sítě Středomoravských elektráren v Přerově do Hranic a připojena na ně hned vojenská akademie a několik průmyslových závodů. V letech 1923—1924 byla elektřina rozváděna již po celém městě do domácností a o **vánocích 1924 zavedeno i veřejné elektrické osvětlení na náměstích obloukovými lampami a žárovkami v hlavních ulicích**. Později bylo elektrické osvětlení postupně zavedeno i do předměstských ulic a lampy upevněny na sloupy elektrického vedení.

Po osvobození byly v **šedesátých letech** elektrické lampy veřejného osvětlení postupně nahrazeny **výbojkovými lampami**, jež do sedmdesátých let byly zavedeny i do předměstských ulic. V roce 1970 bylo v celém městě již na 1000 bodů veřejného výbojkového osvětlení.

Prameny:

Jednací protokoly městského výboru 1800—1862, OA Přerov, pob. Potštát Velkostatek Hranice, SOA Opava, pob. Janovice u Rýmařova.

VZPOMÍNKA NA KAZAŇ

Z nezapomenutelného osmidenního leteckého zájezdu po SSSR věnuji krátkou vzpomínku Kazani, hlavnímu městu Tatarské ASSR. Jistě si na tento pěkný zájezd rád vzpomeneš se mnou s. Josef Pavelka ze SMC, dr. Zbořilová a Holinková z nemocnice v Hranicích.

Po prohlídce moskevského Kremle máme volno k napsání pohlednic a připravě na další cestu. V 18 hodin máme sraz v hale hotelu Bukurešť, ve kterém jsme bydleli a odjíždíme autobusem na letiště Domodědovo vzdálené 45 km od Moskvy. Odtud máme podle programu letět ve 20.30 hodin do Kazaně. Odlet byl pro mlhu v Kazani změněn na 23.45 hodin, avšak ani tento termín nebyl pravý. Až konečně přesně v 8.50 odletáme letadlem typu Antonov 24 pro 57 osob k cíli své cesty. Po uvítání letuškou nám bylo zděleno, že poletíme ve výšce 5000 m, rychlostí 450 km v hodině s trváním letu 2 hodiny. Ohlášena teplota v Kazani plus 14 stupňů.

Do Kazaně jsme přiletěli v 10 hodin 45 minut. Bylo pěkné slunečné počasí a let byl příjemný. Rozhlížíme se nedohlednou stepí kolem v očekávání, co všechno asi v Kazani uvidíme. Na letišti čekal své přátele s. Murzin, nám všem dobře známý partyzán našich hor z druhé světové války v boji proti německým okupantům. V 10.50 odjíždíme autobusem do Kazaně, vzdálené od letiště 5 km. S námi odjíždí také tatarská průvodkyně, mluvící kromě své mateřštiny rusky a anglicky. Tatarština nese s sebou arabské prvky v písmu i řeči. Slyšeli jsme řeč, které jsme nerozuměli a kterou bylo slyšet na ulici i v obchodním domě. V ruském jazyce se však bylo možno s každým dohovorit.

Město Kazan má dnes téměř milión obyvatel a nedávno oslavilo 800 let svého trvání. Jsme ubytováni v moderním mnohaposchoďovém hotelu Tatarstan. Po očistě a dobrém obědě vyjíždíme autokarem s naší sympatickou průvodkyní na prohlídku pamětihodností. Je to přístav na Volze, Kreml s věží Sujumbeki, pojmenované po ženě chána — velké krasavici. Přála prý si totiž, aby byla

postavena věž tak krásná, jako je cna sama. Věž je postavena v muslimském slohu a vévodí na pahorku s Kremlem celému okolí vysoko nad Volhou s přístavem. Tato věž je poněkud šikmá, ale ne tolik jako věž v Pise v Itálii. Sám Kreml s Blagoveščenským chrámem a jeho panoráma je pro Kazan charakteristickou. Pochází ze 16. století. Z 18. století pochází katedrála sv. Petra a Pavla. V Tatarské části nachází se Azimovská mešita.

Hlavní město má i svůj emblém. S prvním zobrazením městského emblému se můžeme setkat na pečeti Ivana Hrozného s nepatrnými změnami v detailech i na jiných dokumentech z 16. a první poloviny 17. století. Kazaňský znak má však ještě mnohem starší původ. Podle legendy byla Kazan založena na místě velkého výskytu hadů. Tatarský čaroděj zapálil jejich kostry a proklet je. Hadi zahynuli a hadí car Zilant odletěl na nedalekou Džilantau — (Hadí horu). Na uvolněném místě vzniklo město, ale Zilant vyvolával v jeho obyvatelích neustálý děs. Naštěstí se objevil všemohoucí čaroděj Chakim, který Zilanta zabil. Ještě za tatarské vlády byl Zilant zobrazen v městském znaku.

V 19. století v nově nakresleném guberniálním znaku jej nazvali drak. Jestliže jsme navštívili Kazan, nemyslíme si, že jsme právě my jeho prvními objeviteli. A jak nám řekla naše průvodkyně, statisíce lidí navštěvují toto krásné a velké město, a počet návštěvníků roste z roku na rok. Je to i pochopitelné. V Kazani nás na každém kroku obklopovala historie velmi dávná i velmi blízká. Pohlédneme-li na Kreml, zamyslíme se... Čtyři věky prošuměly v korunách stromů u jeho zdi a přesto tak ladně se vypíná a kontrastuje s modří oblohy nad řekou Kazankou, překrásně včleněn v soubor současných budov.

Na náměstí 1. máje s pozadím bílých zdí Kremle stojí památník básníka a pěvce národa, vlastence, hrdiny SSSR Musy Džalila, laureáta Leninovy ceny. Hrdinství slavných synů a dcer Tatarska padlých za dnešní mírové nebe nad námi je zvěčněno v obrovském čtyřicetimetrovém monumentě, který se týčí u centrálního parku kultury a oddechu Maxima Gorkého.

Všichni kdo přijíždějí do Kazaně, chtějí především navštívit Leninský memoriál univerzity, dům, z kterého mladý Uljanov byl vyloučen za účast ve studentských kroužcích v první svoje vyhnanství do vesnice Kokuškino.

Kazan byla jedním z pevných center revolučního povstání. Zde žili N. E. Bauman, S. M. Kirov. Zde se soustřeďovala leninská garda tatarských revolucionářů, jejichž představiteli byli: Ch. Jamašev, H. Kulachmetov, K. Jakubov, M. Vachitov a další.

Ve starých čtvrtích města je možno vidět a navštívit, nebo jen tak si prohlédnout domy, jejichž zdi pamatují A. S. Puškina, L. N. Tolstého, F. J. Šaljapina, A. M. Gorkého, dále klasiků tatarské literatury i umění: Abdalaha Tukaje, H. Kamala, H. Ibrahimova, S. Sajdeševa.

Toto město žije netoliko svojí minulostí. Slavné a krásné jsou i jeho dny současnosti. Za léta Sovětské vlasti Kazan se stala v Povolží významným vědeckým a kulturním centrem. Produkuje se zde vrtulníky, letadla, unikátní lékařské aparatury, syntetický kaučuk, psací stroje, polyetylén, i fotopřístroje a promítací zařízení, krásné kožichy a obuv.

Ve třech filiálních institutech a 53 středních speciálních učebních zařízeních se učí více jak 113 tisíc lidí — představitelů 45 národností, z toho 40 tisíc Tatarů.

Kazan je také město divadel a hudby. Až pojedete do Kazaně, navštivte divadlo opery a baletu M. Džalila. Tatarské akademické divadlo H. Kamala. Velké dramatické divadlo V. J. Kačlova, divadlo mladého diváka leninského komssomolu, Tatarskou státní filharmonii Abdulaha Tukaje.

Tyto tvůrčí kolektivy se těší velké popularitě u hostů i místních obyvatel. V letošním roce přijede do Československa soubor písní, tance a hudby z Tatarské republiky a tato vzpomínka je informací čtenáře o tomto pozoruhodném městě. Jedním slovem možno říci, že v Kazani je co navštívit, a je co vi-

dět. Takže i naše seznámení s Kazaní, havním městem ASSR, bylo velmi zajímavé a velmi poučné, i když jsme nestačili vidět a navštívit pro nedostatek času všechno. Avšak pozorné oko návštěvníka mělo příležitost uvidět ještě daleko více.

Návštěva Kazaně skončila a my nastupujeme v podvečer do letadla k letu do Volgogradu.

Otto Kvapil

Z MÉHO POBYTU V SOVĚTSKÉM SVÁZU

PRÁCE PRO CHLAPY

Každá stavba je náročná. Podmínky jsou zde zcela jiné, než je tomu při práci v závodě či družstvě. Pracuje se převážně venku a to za každého počasí. Pracovní den mnohdy nekončí po odpracování osmi a půl hodiny, ale pokračuje do deseti, dvanácti i více hodin denně. Úkoly se prostě plní v návaznosti na počasí, zajištění materiálu atd. Když k tomu připočteme to, že stavbaři zůstávají i po práci vlastně na stavbě nebo docela blízko ní, poznáváme, že toto vše je jenom pro lidi, kteří se tomu dokážou přizpůsobit. A takových na celém úseku plynovodu bylo mnoho.

Nebylo mnohdy nic jednoduchého vydržet v nasazeném tempu a práci odvádět nejen v termínech, ale také kvalitně. Nadarmo se neříká, že stavbaři jsou parta správných chlapů, kteří když se do něčeho dají, tak neznají překážky. A nejinak tomu bylo na stavbě plynovodu Sojuz. Vždyt zde se pracovalo daleko od domova, v docela novém a neznámém prostředí a přesto všechno se stavělo v tempu, doma mnohdy nevdaném. A vždy zbyl ještě čas na zábavu a rozptýlení.

Stavba byla náročná také proto, že veškerý materiál bylo nutno dovážet z ohromných vzdáleností, často až z daleké vlasti. Například cihly, cement, písek a další nezbytný stavební materiál se dovážel ze vzdáleností přesahujících až 400 km. Jezdilo se bez ohledu na počasí a čas. Sami řidiči, kteří tak jako další pracovníci odvedli velký kus práce, vždy říkali: „Stavba nepočká“. A čím spíš bude celý plynovod uveden do provozu, tím spíš bude doma více výrobků, zařízení a strojů důležitých pro další náš růst. Tak k náročným úkolům přistupovali všichni pracovníci stavby. Jednou mi řekl starý zkušený zedník: „Na stavbě se ukáže, kdo jaký je“. A na ta slova jsem si vzpomněl daleko od domova, na stavbě plynovodu. Mnohdy se pracovalo s nadlidským úsilím, to když ruce v krutých mrazech přimrzaly k nářadí, nebo zase po deštích nebylo možno vytáhnout nohy z lepkavého bláta. Jindy se z ničeho nic přihnala silná bouře, ať už sněhová, nebo písková, nebo zase slunce vysušovalo a páliło tak, že když se někdo polil vodou, aby se ochladil, voda se okamžitě vypařila jako z vroucí plotny. V tom všem bylo nutné prokázat, že naši lidé umějí za práci zabrat a dovedou se vypořádat i s těmi největšími těžkostmi. A to všichni bez rozdílu dokázali.

Nezůstalo po nás jen dokončené dílo pěti kompresek, ale byly to další stavby. V Sochranovce se postavilo 126 bytů, jesle, školky, dům služeb a brigádnicky kravín. V Antipovce zase nemocnice s šedesáti lůžky, 16 kompletních bytovek, přírodní amfiteátr pro promítání kina. Byl zde vysazen sad družby a upravena pláž pro koupání. No a v Pallasovce se postavilo 195 bytů a nákupní středisko, nebo ve Frollovu opravárenský závod. Prostě práce našich chlapů je vidět na každém kroku. Zbyněk Grossmann

ZEMŘELÍ OBČANÉ Z HRANIC V ÚNORU 1981

Veronika Válková, Drahotuše 262, nar. 7. 9. 1896

Eliška Nezhybová, Zborovská 1213, nar. 20. 3. 1914

Jaroslav Hradil, Kpt. Jaroše 1356, nar. 9. 12. 1917

František Klvaňa, Drahotuše, Lipnická 43, nar. 3. 10. 1900

Václav Matyáš, Slavč 72, nar. 7. 11. 1928

Raimund Kajnar, Vaišovice 32, nar. 24. 12. 1907

Marie Kejnarová, Hromůvka 1518, nar. 13. 3. 1912

Štěpánka Synková, Zápotockého 106, nar. 23. 5. 1908

Marie Bartošová, Hakenova 825, nar. 6. 1. 1886

Marie Kopřivíková, Hromůvka 1519, nar. 25. 9. 1905

Drahomíra Vágnerová, Jaselská 1322, nar. 7. 5. 1930

Antonín Poledňák, Pod Bílým kamenem 1427, nar. 20. 1. 1900

Josef Haitl, Struhlovsko 1721, nar. 17. 8. 1907

Ludmila Andršová, Pod Hůrkou 543, nar. 18. 9. 1901

Anna Mikulíková, Galašova-999, nar. 26. 2. 1910

Ing. Vladimír Zlámala, Teplice n. B. 19, nar. 10. 11. 1953

ČEST A VEČNÁ PAMĚŤ VŠEM ZEMŘELÝM SPOLUOBČANŮM

ČESKÉ KOMUNÁLNÍ GYMNÁZIUM V HRANICÍCH

Přeměnou prvního gymnázia v Hranicích na německý ústav neskončilo úsilí hranických měšťanů o zřízení české střední školy. S postupující politickou emancipací, zvláště když byl v roce 1903 poprvé zvolen do čela obce český starosta JUDr. František Šromota, se množily požadavky o zřízení českých poboček u gymnázia.

Nedalo se však očekávat zřízení české střední školy německými státními orgány a proto nezbylo než jednat o zřízení českého gymnázia s městskou správou.

Po dlouhých jednáních a přes protesty německých měšťanů povolily zemská školní rada a ministerstvo kultury a vyučování zřízení české střední školy. Slavnostní otevření v roce 1912 se stalo manifestací a řečníci JUDr. František Šromota a ředitel Emil Cigánek vyzvedli jeho vlastenecký význam pro kulturní rozvoj města.

Do prvního ročníku se přihlásilo 35 chlapců a 15 dívek. Učilo se ve škole na Motošně a prvním ředitelem byl Emil Cigánek.

První světová válka zasáhla hluboce do života českého gymnázia, válečné události téměř znemožnily provoz školy. Protože školní budova byla přeměněna na vojenskou nemocnici, vyučovalo se také na hranické radnici.

Po skončení války bylo gymnázium postátněno teprve v roce 1920 a umístěno provizorně ve škole „U fary“. Teprve ve školním roce 1921—1922 se český ústav přemístil do budovy na Zborovské ulici.

Život na gymnáziu a jeho výchovné cíle byly v souladu s požadavky buržoazní demokracie. Počet studentů na osmiletém gymnáziu byl nejvyšší ve školním roce 1938-39, kdy dosáhl počtu 535. Po Mnichově se stal ústav útočištěm. 85 žáků a profesorů vyhnaných z pohraničí.

Okupací 15. března 1939 zahájili němečtí nacisté otevřený boj proti české střední škole. Omezovali počty studentů, až ve školním roce 1944—45 klesl počet tříd na devět. Studenti byli povoláváni k pracovní službě, profesori nasazeni do zbrojní výroby a tři byli vězněni. Umučení byli prof. Ludvík Sitař a ředitel Florián Beneš. Čtyři studenti byli popraveni a čtrnáct umučeno v koncentračních táborech. Od počátku roku 1945 vyučování na gymnáziu prakticky ustalo a nový rozvoj nastal až po osvobození.

Karel Holešovský

LÁZNĚ TEPLICE NAD BEČVOU VRACEJÍ ZDRAVÍ

V lázních Teplicích nad Bečvou se již od ledna střídají v nové sezóně nemocní z celé republiky. V loňském roce se zde léčilo **11 014 osob**, z toho bylo **1363 nemocných zařazených do tzv. koronárního programu**, který umožňuje rehabilitaci a brzký návrat na pracoviště po akutním infarktu myokardu; 2348 pacientů se léčilo ambulantně. Pracovníci lázní poskytli všem pacientům celkem 585 tisíc léčebných procedur. O hosty je postaráno i po stránce kulturní, svědčí o tom 327 kulturně společenských akcí, jichž se zúčastnilo přes 50 tisíc návštěvníků.

Lázeňské prostředí se opět zdokonalilo po stránce estetické **novými sochami ak. sochaře Vincence Havla** z Hradce nad Moravicí a kovovou **plastikou Pramen ve vstupní hale** ředitelství lázní **od ak.-sochaře Evžena Schollera**. V akci Z byly dokončeny **úpravy lesoparku** na levém břehu Bečvy. Výsadbou a parkovými úpravami v letech 1978-80 vzniklo dílo v hodnotě 1 765 000 Kčs. Druhou obdobnou akcí bylo vybudování **areálu zdraví** v hodnotě téměř 2 milionů Kčs na pravém břehu řeky Bečvy a k němu jako vlastní investiční akce lázní byl dokončen moderní objekt klubovny a **sociálního zařízení** v hodnotě téměř jednoho milionu Kčs. V minulém roce proběhla také rekonstrukce rozvodu vysokého a nízkého napětí, aby nebyla narušována dodávka elektrického proudu pro potřebu lázní.

Jak při provádění těchto akcí, tak ve vlastním lázeňském provozu se uplatní výrazně **socialistická iniciativa** pracovníků lázní, zaměřená především na splnění úkolů šesté pětiletky. Pracovníci lázní také usilovali o snížení spotřeby paliv, vody a elektrické energie, o údržbu lázeňských parků a zlepšení životního a pracovního prostředí, podíleli se na dokončení investičních akcí Z. Zdravotníci se zaměřili na zkvalitnění lékařské dokumentace a osvojení nejnovějších léčebných postupů při náhlých případech srdečních. Díky socialistické iniciativě zvládli také přechodný nedostatek pracovních sil, hlavně ve stravovacích a pomocných provozech. Celkem se do závazkového hnutí na počest 35. výročí osvobození zapojilo 328 pracovníků. Vykázali dohromady **13 888 brigádnických hodin**, z toho připadlo na závazkové soboty Sm kraje 6973 hodin. Podle plánu socialistické iniciativy bylo také pravidelně prováděno hodnocení vý-

sledků **soutěže o nejlepší hospodářské středisko** v lázních. V průběhu roku 1980 z.škala nejlepší umístění **dětská léčebna Radost, dále léčebna Bečva**.

K příznivým výsledkům lázní přispělo také 8 BSP a 3 kolektivy, které o tento titul usilují. Jako **nejlepší kolektivy BSP za rok 1980** byly vyhodnoceny **BSP stravovacího provozu v léčebně Bečva, BSP zdravotníků v léčebně Moravan a BSP v dětské léčebně Radost**. Výsledky socialistické iniciativy umožnily také spinit úkoly šesté pětiletky už v září 1980.

V minulých dnech při oslavách MDŽ tři pracovníce lázní: vedoucí hospodářského střediska **Libuše Sedláčková**, prim. dětské léčebny Radost zasl. lékařka **MUDr. Libuše Tesaříková** a vedoucí sestry v této léčebně **Anna Bartošová** byly vyznamenány **zlatým odznakem ROH**.

Dosažené výsledky se staly podnětem pro další rozvoj pracovní iniciativy na počest XVI. sjezdu KSČ. Hodnotu všech závazků nelze pochopitelně vyčíslit finančně ani počtem brigádnických hodin. Zejména pracovní úsilí a odborné závazky zdravotnických pracovníků a jejich humánní přístup k nemocným pomáhají vracet pracujícím zdraví, umožňují jim návrat do aktivního života a to je nejcennějším výsledkem a smyslem lázeňské péče. LN

HRANIČTÍ „MILIONÁŘI“ v ČSAD

Desítky autobusů i nákladních automobilů denně po celý rok za každého počasí projíždějí ulicemi našeho města a dopravují pracující i materiál do podniků, na stavby, mládež do škol. Mnozí řidiči také při zájezdech umožňují našim občanům poznávat krásy a zajímavosti nejen v naší zemi, ale i v cizině. Právem se jim dostává uznání za jejich náročnou práci, vyžadující plně soustředění a pozornost, rozvahu i odvahu.

V **socialistické soutěži jízdy bez dopravní nehody z vlastní viny** dosáhl 1 miliónu km v hranickém středisku ČSAD jako **první** v roce 1974 řidič nákladní dopravy **Antonín Sklenář**. V dalších letech řidiči nákladní dopravy Antonín Sklenář a Vlad. Vaněk a řidič autobusové dopravy Josef Ondřej dostali odznak a diplom za **1 250 000 km** ujetých bez dopravní nehody z vlastní viny. V minulém roce 1980 k nim přibyl **Oldřich Pařenica**, řidič autobusu.

V téže soutěži dosáhlo **jednoho miliónu kilometrů** bez dopravní nehody z vlastní viny v dřívějších letech už 12 řidičů, v nákladní dopravě z toho bylo 5 řidičů a k autobusové dopravě patřilo 7 řidičů. V uplynulém roce 1980 k nim přibýlo dalších 8 soutěžících: 3 řidiči v nákladní dopravě: **Jan Machálek, Josef Lacina a Boh. Fojtík**, 5 řidičů autobusů: **Jan Vykopal, František Hapala, Zdeněk Kubeč, Josef Michalík a Květoslav Zdražil**.

Celkem je tedy v hranickém hospodářském středisku ČSAD už 24 „milionářů“, kteří byli v socialistické soutěži jízdy bez vlastní nehody úspěšní. LN

Z TVORBY AKAD. MALÍŘE LADISLAVA VLODKA

Akad. malíř a grafik Ladislav Vlodek je přes pokročilý věk stále svěží, plný elánu a tvůrčích plánů. V minulém roce 1980 se zúčastnil šesti drobnějšími grafickými listy, vytvořenými pro zahraniční zájemce, celostátní výstavy knižních značek v Chrudimě, na které se podílelo přes 90 výtvarníků. K novému

roku 1981 překvapil a potěšil své přátele a příznivce vkusnou novoročenkou, které dominoval panoramatický pohled na jeho oblíbené Hranice, provedený technikou mědirytiny.

Jak sám uvedl, na letošní rok 1981 dostal již několik pozvání k účasti na zahraničních výstavách. Koncem roku 1980 na pozvání pořadatelů poslal několik svých ex libris na námět flory a fauny na výstavu do Saint Niklas v Belgii. Z italského Milána došla ak. malíři Ladislavu Vlčkovi pozvánka k účasti na výstavě knižních značek s libovольným námětem k propagaci tamní knihovny. A konečně další pozvánku obdržel od kulturního střediska v Mönchengladbachu k účasti na soutěži spojené s první mezinárodní výstavou knižních značek v NSR. Přejeme našemu umělci, aby své plány uskutečnil. LN

MLÁDÍ V SOUTĚŽÍCH

V okresní soutěži v uměleckém přednesu, konané 13. února 1981 v Přerově v kategorii učňovské mládeže obsadil první místo Jiří Adamec ze SOU SIGMA Hranice za přednes básně Roberta Rožďěstvenského „Dopis do XXX. století“.

V okresní soutěži ve společenském tanci kategorie E a diskotékových tanců, kterou uspořádal OV SSM ve spolupráci s OKS a JKP 24. ledna v hranickém jednotném klubu pracujících se dobře umístili soutěžící z Hranic. Porota doporučila vyslat do krajského kola v kategorii společenských tanců tyto vítězné páry z JKP: Viktor Langer — Petra Unarová a Radek Studený — Adéla Králová z kursů učitelů tance manželů Chvatíkových.

Do krajské soutěže diskotékových tanců budou vyslány oba soutěžící páry: Pavel Hurt — Iveta Křižanová z JKP Hranice a Stanislav Vyvial — Hana Vejmolová z SOU SIGMA Hranice.

ROZKVETLÁ ULICE

(Z činnosti hranických zahrádkářů)

Základní organizace 1 Českého zahrádkářského svazu v Hranicích se v uplynulém roce 1980 věnovala jak politickovýchovné práci mezi členy, tak zvyšování jejich odborných znalostí a dovedností. Na pravidelných členských schůzích byly zařazeny politické aktuality a instruktážní přednášky s aktuální zahrádkářskou tematikou, mimo to se konaly také tři samostatné přednášky odborníků za značné účasti členů. K rozšíření odborných poznatků přispěly také dva plně obsazené zájezdy.

Další úspěšnou propagační a poučnou akcí byly výstavy. Ve dnech 23.—24. srpna 1980 se četní zájemci obdivovali barevné a tvarové krásy mečíků. V době od 14. do 16. listopadu 1980 proběhla tradiční výstava ovoce a zeleniny, na níž se podílelo 41 pěstitelů, kteří vystavovali 84 odrůd jablek, 8 odrůd hrušek a 12 vzorků zeleniny. K pěknému vzhledu výstavní místnosti v Potoční ulici přispěla i kolekce květin oborového podniku SEMPRA. Výstava byla také rozšířena o expozici naučné literatury, vzorků nezdravého ovoce, ukázky hnojiv, naučné literatury a včelařského zařízení. Výstavu si prohlédlo přes tisíc zájemců, mezi nimi i četní hosté z lázni Teplic nad Bečvou. Obě výstavy byly pěknou ukázkou přínosu zahrádkářů pro estetizaci životního prostředí i pro obohacení

správné výživy. Část vystavovaného ovoce věnovali pěstitelé dětem ve zvláštní škole internátní.

I když výkup probíhal za ztížených podmínek, dodali členové pro naše hospodářství 256 tun jablek, 11 tun hrušek, 14 tun švestek a přes 23 tun drobného ovoce. Ve vlastní moštárně zpracovali téměř 370 q ovoce. Organizace se stará také o zásobování svých členů, opatřila pro ně pěstitelské potřeby v hodnotě téměř 11 tisíc Kčs, zejména 468 školkařských výpěstků.

V roce 1980 také poprvé základní organizace Českého zahrádkářského svazu v Hranicích vyhlásila soutěž pod názvem „ROZKVETLÁ ULICE“ o nejlépe upravenou předzahrádku. Z 14 přihlášených soutěžících byli na výroční členské schůzi 15. února 1981 vyhodnoceni a odměněni diplomem a knižní upomínkou:

1. Václav Pitrun ze Sklenného kopce,
2. Josef Ovčáčík z Hřbitovní ulice,
3. Helena Brunková z Dobrovského ulice.

Pro zkrášlení životního prostředí vynaložili členové v uplynulém roce 1980 přes 56 tisíc hodin.

Mezi úkoly, které si hraničtí zahrádkáři stanovili na první pololetí roku 1981 uvádíme především pravidelné měsíční členské schůze s aktualitami k politickým událostem a výročím a s přednáškami z oboru zahradnictví a ovocnářství. V prvním pololetí se uskutečnil také 2 odborné přednášky s promítáním diapozitivů a filmů a tematický zájezd pro členy. Poradenská služba je k dispozici každou sobotu v době od 8 do 11 hodin dopoledne v klubovně organizace v Potoční ulici.

K úkolům, jež si vyžadají značný počet brigádnických hodin, patří vybudování zděného skladiště u svazové budovy v Potoční ulici a splnění závazku k XVI. sjezdu KSČ a 60. výročí založení KSČ, jimž chtějí opět přispět k zlepšení a estetizaci životního prostředí ve městě. K volbám do zastupitelských sborů v červnu 1981 se na výzvu ÚV ČZS zapojí do akce nazvané „Ani jedna volební místnost bez květin ze zahrádek“.

LN

Z ČINNOSTI MLADÝCH TURISTŮ TJ SIGMA

Mezi nejlepšími sportovci města Hranic i přerovského okresu za rok 1980 byli vyhodnoceni za podíl na úspěchu Čs. spartakiády 80 také cvičitelé a trenéři. Mezi nimi bylo uvedeno také jméno učitelky Jaroslavy Menyhardové, dlouholeté vedoucí TOM — turistického oddílu mládeže TJ SIGMA Hranice. Její zásluhou byla činnost hranických mladých turistů v uplynulém roce 1980 zaměřena převážně k akcím Čs. spartakiády 80 tak, aby se jich mohlo účastnit co nejvíce dětí a mládeže.

Hned první jarní sobotu v březnu 1980 se mladí turisté zúčastnili „Pochodu vďaky“ z památného Děvína do Bratislavy na Slavín a byli přítomni štafety Dukla — Bratislava — Praha. V okresním spartakiádním branném závodě turistické mládeže se přeborníky okresu 1980 staly hlídky mladších žáků, starších dorostenců, starších dorostenek a juniorek TJ SIGMA, v krajském kole této soutěže skončili na třetím místě starší dorostenci, junioři a juniorky. V turistické soutěži o odznak „Cesty bojů a budování“ splnilo podmínky 15 členů TOM, dále 30 členů TOM získalo odznak „100 jarních km“, 13 členů zvládlo kritéria pro udělení bronzového odzaku „Turista ČSSR“ a přitom poznali řadu turisticky zajímavých přírodních a historických míst v okolí Hranic.

Vyvrcholením činnosti hranického TOM byla účast na turistickém srazu **Čs. spartakiády 80 v Praze** na Džbánu ve dnech 23.—30. června 1980. V patnáctičlenné delegaci z okresu za vedení Jaroslavy Menyhardové bylo 10 mladých turistů z TJ SIGMA. Všichni účastníci splnili náročné podmínky pro získání odznaku „Zlatá Praha“, zúčastnili se spartakiádního odpoledne na Strahově a spartakiádního průvodu Prahou.

O prázdninách uspořádal oddíl za vedení Jaroslavy Menyhardové **dva putovní tábory**: starší členové TOM strávili 10 dnů cestami po Šumavě, 17 mladých turistů putovalo v zajímavé krajině Klodzka v Polské lidové republice. V říjnu 1980 členové hranického TOM se podíleli na zdařilém nočním výsadbku v Horní Lhotě u Ostravy a dokázali se dobře orientovat v noci v neznámém terénu. Při této příležitosti navštívili také památník Ostravské operace v Hrabyni. K 35. výročí osvobození byla také zaměřena beseda o Volgogradu a Leningradu s přímým účastníkem osvobození Hranic v roce 1945 sovětským majorem V. J. Gricenkem.

Členové TOM TJ SIGMA se však podíleli také na veřejně prospěšné práci. Svědčí o tom 551 brigádnických hodin, které věnovali při táborech TOM čištění lesů, naučné stezky v Hůrce u Hranic, sběru lesních plodů pro zvěř, sběru starého papíru a sklizni brambor v JZD Skalička. Mimo to nasbírali také 510 lahvíček od léků, 50 kg špků a 1951 kg odpadových surovin.

Zájmová činnost TOM je prospěšná nejen zdraví dětí, ale jak ukazuje uvedený přehled, vede mládež k lásce k socialistické vlasti, k proletářskému internacionalismu, k ochraně životního prostředí a k dobrému vztahu k přírodě.

LN

Akce turistů TJ SIGMA v d u b n u 1981

4. dubna v sobotu se hraničtí turisté zúčastní zahájení tradiční akce „100 jarních km“, kterou v prostoru Čekyňského kopce pořádá TJ LOKO-MEOCHEMA Přerov.

5. dubna v neděli hraničtí turisté navštíví Kopeček u Olomouce a okolí.

12. dubna v neděli je na programu vycházka lesnickou naučnou stezkou z Teplíc nad Bečvou (Zbrašova) rezervacemi Dvorčák a Bukoveček.

Na 20. dubna — velikonoční pondělí — turisté TJ SIGMA připravují velikonoční pomlázku na Valašsku — túru Střelná — Francova Lhota — Pulčín — Huslenky.

25. dubna v sobotu pořádá turistický odbor TJ SIGMA okresní přebor v branném turistickém závodě mládeže.

26. dubna v neděli se uskuteční vycházka z Lipníka nad Bečvou podél řeky Bečvy do Hranic.

Podrobnější informace najdou zájemci vždy ve vývěsní skříňce turistického odboru TJ SIGMA na náměstí naproti radnice.

BLAHOPŘEJEME JUBILANTŮM, KTERÍ SE V MĚSÍCI DUBNU DOŽIVAJÍ:

- 75 let:** Marie Řehulová, Hřbitovní 270
Karel Haviger, Polní 1190
Anděla Kosková, Jaselská 1216
Jiří Šatařík, Olšovec 22
Anna Kašpárková, Olbrachtova 634
Marie Zatloukalová, Pod Bílým kamenem 566
Emil Eliáš, Potštátská 650
Karel Černotík, Revoluční 741
Emilie Klimkovská, Vrchlického 826
Zdeňka Krbečková, Hromůvka 1519
- 80 let:** Hermína Sirůčková, Jaselská 1613
Alois Horák, Gen. Svobody 686
Matylda Machálková, Čsl. armády 184
Božena Žáčková, Domov důchodců Pavlovice
Ludmila Dókoupilová, Trávnícká 195
Stanislav Hlavica, Jiřího z Poděbrad 1266
Marie Šromová, 1. máje 1259
Jiřina Kleiberová, Hranická 108, Drahotuše
Marie Žeravíková, Tyršova 311, Drahotuše
Žofie Hostašová, Drahotuše, Nábřežní 321
Leopold Prášil, Teplice 41
- 85 let:** Josef Bukáček, Hakenova 825
Žofie Vaňková, Struhlovsko
Augusta Schnitzerová, Drahotuše, Hranická 95
Anna Kubicová, Olšovec 72
- 90 let a více:** Marie Vojáčková, Čsl. armády 186 — 94 let
Dr. František Bouzek, Hromůvka 1520 — 94 let
Růžena Hrabovská, Křižkovského 1036 — 99 let
nejstarší občanka města Hranic

Jubilantům přejeme dobré zdraví a životní pohodu do dalších let!

PROGRAMY JKP V DUBNU

Neděle 5. 4. sál JKP 15.00 hodin	DISKOTÉKA s rockovou skupinou Duha
Čtvrtek 9. 4. sokolovna 19.30	TŘETÍ PŘEDSTAVENÍ v provedení divadla Semafor v obsazení: M. Šimek, L. Sobota, M. Voborníková, V. Čižmárová, P. Bobek, J. Paleček, M. Janík a další.
Neděle 12. 4. sál JKP 15.00 hodin	DISKOTÉKA Vladimíra Vlacha
Středa 15. 4. sál JKP 8.15 a 10.00 hod.	Výchovný koncert v systému „Kultura školám“ PLEJÁDY folková instrumentální skupina z Olomouce
19. 4.—3. 5. Velký sál JKP	Celostátní výstava fotografií LESY MUSÍ ŽÍT
Velký sál JKP 18.30 hodin	Zdravotnická přednáška ALKOHOLISMUS A TOXIKOMÁNIE (termín bude uveden na plakátech)
Úterý 28. 4. sál JKP 19.30 hodin	V. abonentní koncert KPH OLOMOUCKÉ DECHOVÉ KVINTETO

Předprodej vstupenek na uvedené akce v kanceláři JKP

PROGRAMY KIN

KINO SVĚT

3. 4.—6. 4.	ROMANETO Český film. Jakub Arbes v tajemném příběhu ze staré Prahy. Mládeži přístupno
7. 4.—9. 4.	OŘÍŠKOVÁ ČOKOLÁDA Rumunský film. Komédie o tom, jak láska smířila dva věčné soupeře. Mládeži přístupno
10. 4.—13. 4.	JSEM NESMĚLÝ, ALE LÉČÍM SE Francouzská filmová veselohra o tom, jak upoutat pozornost milované dívky. V hlavní roli Pierre Richard. Mládeži přístupno
14. 4.—16. 4.	SÓLO PRO SUNNY Film NDR. Zrcadlo světla a stínů současné zpěvačky songů. Mládeži nepřístupno
17. 4.—20. 4.	BÍDNÍCI Anglický film. Nové filmové ztvárnění slavného románu Viktora Huga. Mládeži nepřístupno
21. 4.—23. 4.	SLUŠNÁ RODINA Španělská filmová veselohra o dítěti, které málem zničilo manželství. Mládeži nepřístupno
24. 4.—27. 4.	NEBEZPEČNÝ CESTUJÍCÍ Francouzský film. Případ šílence, který vraždil pro ztracenou lásku. Mládeži nepřístupno
28. 4.—29. 4.	NEVĚSTA K ZULÍBÁNÍ Český film o jedné neopakovatelné lásce. Mládeži nepřístupno
30. 4.	Pro členy Klubu přátel sov. filmu V TYGRÍCH STOPÁCH Film SSSR. Dobrodružná cesta za králem sibiřské tajgy.

Od 3. 4. 1981 začátky filmových představení v 17.30 a ve 20.00 hodin.

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI — každou sobotu v 15.30 hodin

4. dubna	A POBĚŽÍM AŽ NA KRAJ SVĚTA Slovenský film o děvčátku, které chce žít jako jiné děti.
11. dubna	MODRÝ PORTRÉT Film SSSR. Příběh o chlapci, který snil v nadoblačných výškách.
18. dubna	ANIČKA JDE DO ŠKOLY Český film pro děti podle knihy J. Rysky.
25. dubna	KOUZELNÍK Maďarský film o zázračném dědečkovi, mluvícím koni a dokonalém robotu.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ — každou neděli v 15.00 hodin

5. dubna	BLESKY NAD MEXIKEM Film NDR. Dramatický příběh mexického chlapce.
12. dubna	DICK TURPIN Španělský film. Neohrožená dobrodružství ve jménu lásky, přátelství a spravedlnosti.
19. dubna	ÚTĚK ZE ŠIBENICE Mexický film. Dobrodružná cesta šesti mužů, kteří prchali před zákonem.
26. dubna	VŮNĚ CIBULE Italský film. Westernová dobrodružství mírumilovného pěstitele cibule.

FILMOVÁ PŘEDSTAVENÍ PRO ŠKOLNÍ DRUŽINY

Středa 1. 4.	KRAKONOŠ A ZKROČENÍ ZLÉ ŽENY
Středa 8. 4.	KAMARÁDKA ŠUŠKA
Středa 15. 4.	LEŤ PTÁKU LEŤ
Středa 22. 4.	ULIČNÍCI NA PRAZDNINÁCH
Středa 29. 4.	KLAUN FERDINAND V HOTELU

Změna programu vyhrazena

KINO DRAHOTUŠE

1. dubna v 19.30 hodin	MILOSTNÝ ŽIVOTI BUJIMÍRA TRAJKOVIČE Jugoslávský film o lásce, které stály v cestě stavby mostů. Mládeži nepřístupno
3. dubna 5. dubna v 19.30 hodin	STĚPUJÍCÍ STONOŽKA Francouzský film. O Venuši v bedně a třech mužích v nebezpečí. Mládeži nepřístupno
5. dubna v 17.00 hodin	NEPŘEMOŽITELNÝ BUKANÝR Film USA. Příběh o odvážném dobrodruhu, který rozbouří Karibské moře. Mládeži přístupno
8. dubna v 19.30 hodin	V OSTŘE SLEDOVANÉM PÁSMU Film SSSR. Napínavý příběh o střetnutí výsadkové jednotky s bandou zločinců. Mládeži přístupno
10. dubna v 19.30 hodin	JAK NAPÁLIT ADVOKÁTA Český film. O motoristech, soudcích a advokátech vesele i vážně. V hlavní roli M. Kopecký. Mládeži přístupno
12. dubna v 19.30 hodin	ZBAV NÁS OD ZLÉHO Maďarský film o lidech, jejichž život vážně poznamenala krádež jednoho zimníku Mládeži do 18 let nepřístupno

15. dubna
v 19.30 hodin DOBRODRUŽSTVÍ POSEIDONU
Americký film. Dobrodružný příběh na moři. Mládeži přístupno

17. dubna
v 19.30 hodin
19. dubna
v 19.30 hodin SKŘÍŇKA S JEDEM
Kriminální příběh NSR se Sentou Bergerovou v hlavní roli.
Mládeži nepřístupno

19. dubna
v 17.00 hodin ÚTĚKY DOMŮ
Český film. Příběh o dospělém dítěti a nedospělých rodičích.
Mládeži přístupno

22. dubna
v 19.30 hodin MRTVÍ VRHAJÍ STÍN
Polský film. Psychologické drama lidí, kteří se stali bezejmennými hrdiny.
Mládeži nepřístupno

24. dubna
v 19.30 hodin
26. dubna
v 19.30 hodin VALACHIHO SVĚDECTVÍ
Film Itálie-Francie. Vypověď muže, který po letech ve službách mafie odhalil její zákulisí. Mládeži do 18 let nepřístupno

26. dubna
v 17.00 hodin BLESKY NAD MEXIKEM
Film NDR. Dramatický příběh mexického chlapce.
Mládeži přístupno

29. dubna
v 19.30 hodin KLEOPATRA
Americký historický film. V hlavní roli E. Taylorová.
Mládeži přístupno

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ — každou neděli ve 14.30 hodin.

5. dubna ZLODĚJSKÉ STRAŠIDLO
Švédský film. Pohádka o chamtivém strašidlu a jiných kouzelných bytostech.

12. dubna ALADINOVA LAMPA
Film. SSSR. Pohádka z tisíce a jedné noci.

19. dubna ULIČNÍCI NA PRAZDNINÁCH
Maďarský film o tom, co dovedou správní kluci.

26. dubna BRILANTOVÁ RUKA
Sovětská detektivní komedie.

FILMOVÁ PŘEDSTAVENÍ PRO ŠKOLNÍ DRUŽINY

Středa 1. 4. KRÁSNÁ VASILISA

Středa 15. 4. BOLEK A LOLEK NA VÝLETĚ

Středa 29. 4. DRUHÁ CESTA NÁMOŘNÍKA SINDIBÁDA

Změna programu vyhrazena

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc n. B. vydává jednotný klub pracujících
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc.

